

حل ارزیابی های کتاب منطق ۱ بر اساس تجميع سوالات چاپ قدیم و ویرایش جدید

درس ششم

تذکر مهم: در چاپ قدیم، مباحث اصطلاحات مورد نیاز تعریف و روش های تعریف منطقی، در قالب چهار

درس زیر بیان شده است:

درس ۶ کلیات و اقسام آن

درس ۷ سلسله ترتب کلیات و تقسیمات دیگر آن

درس ۸ تعریف

درس ۹ اقسام تعریف، تقسیم و قواعد آن

ولی در ویرایش جدید همین مباحث خلاصه تر شده و در قالب دو درس زیر ارائه گردیده است:

درس ۶ تعریف

درس ۷ الگوی منطقی و روش ارائه تعریف

لذا در حل تمرینات، پرسش ها و خودآزمایی های چاپ قدیم مطرح می شود و در کنار هر پرسش، به آدرس

همان پرسش، در ویرایش جدید هم اشاره می شود.

همچنین اگر پرسش جدیدی در ویرایش جدید بود که در چاپ قدیم مطرح نشده بود، در انتهای درس ۹ بیان

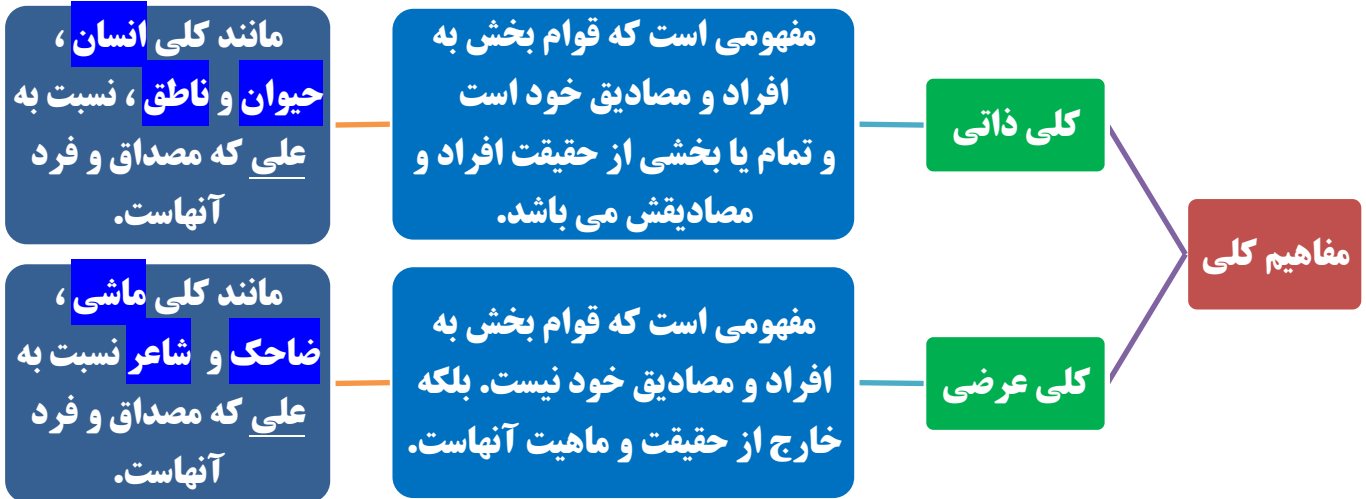
می گردد.

درس ششم

پرسش

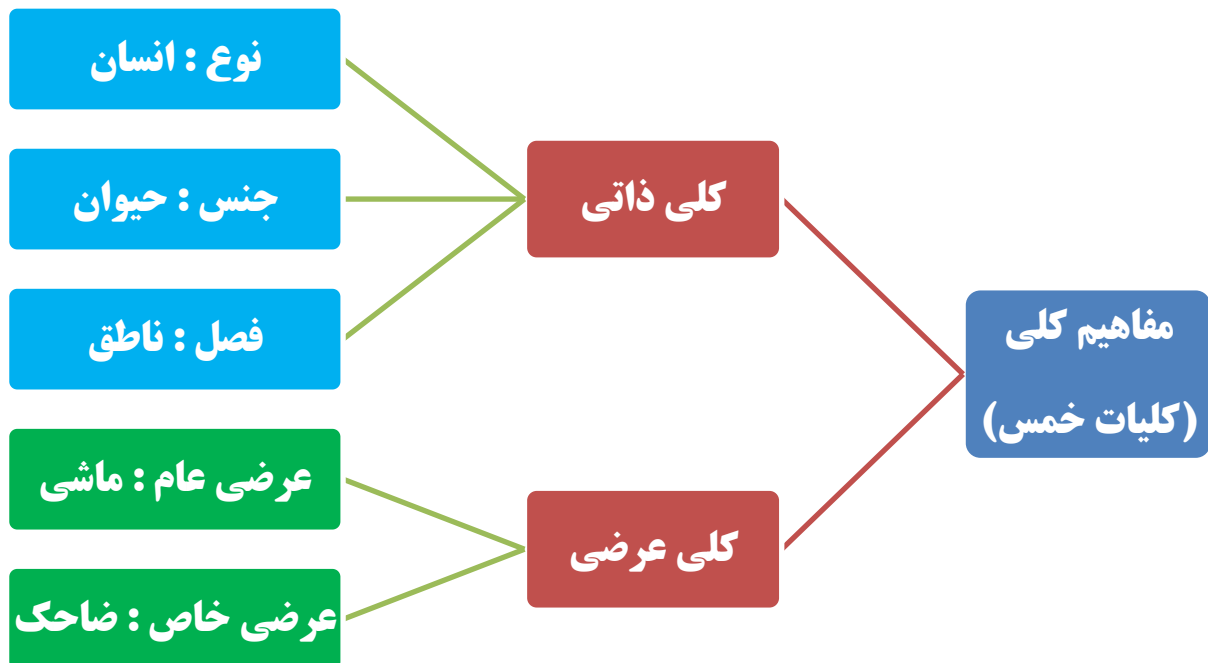
۱. کلی ذاتی و کلی عرضی را با ذکر مثال تعریف کنید.

(ویرایش جدید درس ۷ ارزیابی پایانی ، پرسش ۱)



۲. کلیات خمسه را با ذکر مثال تعریف کنید.

(ویرایش جدید درس ۷ ارزیابی پایانی ، پرسش ۲)



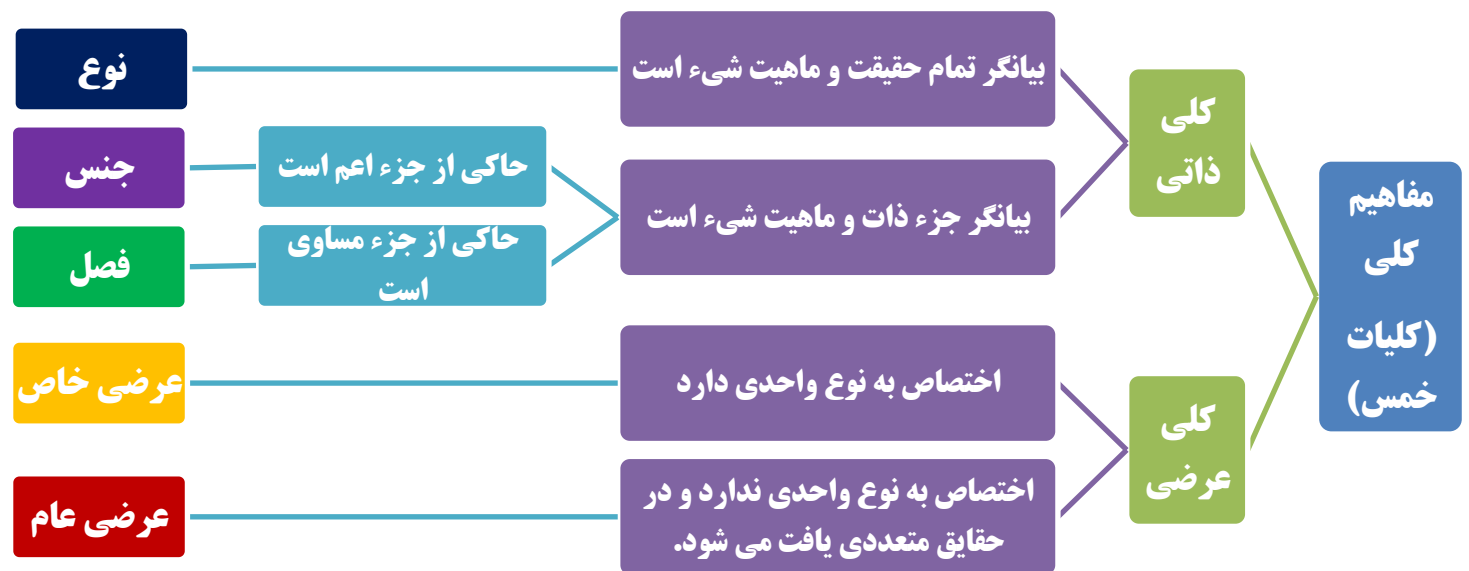
نوع ، مفهومی کلی است ، که بیانگر تمام ذات ، حقیقت و ماهیت شیء است و در پاسخ به سؤال از چیستی افراد متحد الحقیقه ذکر می شود. مثلاً اگر سؤال شود : علی، حسن و حسین چه هستند؟ باید گفت: انسان.

جنس ، مفهومی کلی است که بیانگر بخشی از حقیقت شیء و اعم از آن است و در پاسخ به سوال از چیستی افراد مختلف الحقیقه ذکر می شود. مثلاً: اگر از چیستی و ماهیت مجموعه ای که شامل یک چوپان ، یک گله گوسفند و یک سگ است سؤال شود ، چون افراد مورد سؤال دارای حقایق مختلف و متفاوتند ، پاسخ واحدی که بیان کننده ی حقیقت کامل همه این افراد باشد وجود نخواهد داشت. پس پاسخ متناسب به ناچار پاسخی است که فقط بخشی از چیستی ، یعنی حقیقت مشترک آنها را بیان می کند. در پاسخ به این سؤال باید کلی "حیوان" را ، که جنس و بیان کننده حقیقت مشترک آنهاست ، ذکر کرد.

فصل ، مفهومی کلی است که یک نوع را از سایر انواع داخل در یک جنس متمایز می کند. یعنی ممیز ذات شیء از سایر اشیاء و مساوی با ذات و ماهیت آن شیء است. مانند ناطق که در طریق سؤال از چیستی انسان و در کنار جنس می آید: **الانسان حیوان ناطق**

عرضی خاص (خاصه) ، مفهومی کلی است که خارج از حقیقت شیء و در عین حال مختص به آن است. یعنی اختصاص به نوع یا جنس دارد و نسبت به آن ، یا مساوی و یا اخص است. مانند : ضاحک و شاعر که اختصاص به نوع انسان دارند و مانند : متحرک بالاراده که اختصاص به جنس حیوان دارد.

عرضی عام ، مفهومی کلی است که خارج از حقیقت شیء است و مختص به افراد آن نیست. مانند ماشی (راه رونده) نسبت به انسان.



۳. هر یک از کلیات خمسه در پاسخ چه سؤالی می تواند واقع شود؟

هر گاه از چیستی (ماهیت) افرادی که حقیقت آنها یکی است پرسیده شود، پاسخ آن نوع خواهد بود.

اگر از چیستی (ماهیت) مجموعه ای که شامل چند نوع است (مثلاً یک چوپان، یک گله گوسفند و یک سگ) سؤال شود، در پاسخ به این سؤال باید کلی حیوان را، که جنس و بیان کننده حقیقت مشترک آنهاست، ذکر کرد.

فصل اگر چه خود به تنهایی در پاسخ از چیستی واقع نمی شود؛ اما هنگامی که شخص علم به جنس دارد و به دنبال جزء مختص به ماهیت می گردد، در طریق پاسخ آن واقع می شود. اگر درباره امتیازی از امتیازات عرضی انسان پرسیده شود، در پاسخ آن از اعراض خاصه استفاده می شود.

هر گاه از عوارض مشترک چند فرد و یا چند نوع که دارای حقایق مختلف و متفاوتند سؤال شود، در پاسخ آن، عرضی عام می آید.

خودآزمایی

۱. بحث کلیات خمسه را چه کسی به عنوان یکی از مباحث منطقی تدوین کرد؟

(الف) فرفورئوس. (ب) ارسطو.

(ج) اسکندر افرودیسی. (د) فارابی.

فرفورئوس این باب را ایساغوجی نامیده است و مقدمه باب مقولات قرار داده است.

۲. اگر با [چیست؟] از امری سؤال کنیم چه چیزی در جواب ذکر می شود؟

(الف) عرضی. (ب) ماهیت.

(ج) وجود. (د) هستی.

۳. هر گاه سؤال [ماهو؟] در مورد امری جزئی باشد کدام گزینه در جواب آن می آید؟

(الف) جنس. (ب) عرضی.

(ج) فصل. (د) نوع.

در جواب سؤال [ماهو؟] هیچ گاه امر جزئی مطرح نمی شود بلکه کلیات خمس در جواب ماهو

می آیند. پس این سؤال از اصل اشتباه است.

۴. مقوم ماهیت را چه می نامند؟

- (الف) عرضی.
(ب) ذاتی.
(ج) عرضی عام.
(د) عرضی خاص.

۵. با نبود کدام گزینه ماهیت از بین می رود؟

(ویرایش جدید درس ۷ ارزیابی میانی ۱، پرسش ۱)

- (الف) عرضی.
(ب) ذاتی.
(ج) عرضی عام.
(د) عرضی خاص.

۶. ما به الامتیاز عرضی ماهیت های مختلف چه نام دارد؟

- (الف) عرضی عام.
(ب) عرضی خاص.
(ج) فصل.
(د) نوع.

۷. کدام گزینه تعریف عرضی است؟

(ویرایش جدید درس ۷ ارزیابی میانی ۱، پرسش ۲)

(الف) آنچه خارج از ماهیت است.

- (ب) آنچه داخل ماهیت است.
(ج) مقوم ماهیت.
(د) مقوم حقیقت.

۸. کلی ذاتی که بر افراد متفق الحقیقه صدق می کند، تعریف چیست؟

- (الف) فصل.
(ب) نوع.
(ج) جنس.
(د) عرضی عام.

۹. کلی ذاتی که موجب امتیاز یک نوع از انواع دیگر می شود، تعریف چیست؟

(ویرایش جدید درس ۷ ارزیابی میانی ۱، پرسش ۴)

- (الف) فصل.
(ب) نوع.
(ج) جنس.
(د) عرضی خاص.

۱۰. کلی عرضی که فقط اختصاص به یک نوع دارد، عبارت است از:

(ویرایش جدید درس ۷ ارزیابی میانی ۱، پرسش ۷)

الف) فصل. (ب) نوع.

ج) عرضی عام. (د) عرضی خاص.

۱۱. کلی عرضی که اختصاص به یک ماهیت ندارد، تعریف چیست؟

(ویرایش جدید درس ۷ ارزیابی میانی ۱، پرسش ۶)

الف) فصل. (ب) نوع.

ج) عرضی عام. (د) عرضی خاص.

۱۲. تفاوت افراد و مصادیق یک نوع در چیست؟

الف) امور ذاتی. (ب) امور عرضی.

ج) امور ذاتی و عرضی. (د) فقط اعراض خاصه.

افراد یک نوع از لحاظ حقیقت و ذات یکسان هستند و اختلاف آنها فقط در عرضیات است.

البته باید دقت شود منظور از این امور عرضی، عرضی عام و عرضی خاص نیست بلکه منظور

خصوصیات شخصیه هر فردی از افراد نوع است.

۱۳. چه چیزی بیانگر خصوصیات ذاتی مشترک میان افراد مختلف الحقیقه است؟

الف) عرضی عام. (ب) جنس.

ج) عرضی خاص. (د) فصل.

۱۴. ما به الامتیاز ذاتی ماهیات مختلف الحقیقه چیست؟

الف) جنس. (ب) فصل.

ج) نوع. (د) عرضی خاص.

۱۵. اختلاف ذاتی افراد یک جنس در چیست؟

الف) فصل. (ب) نوع.

ج) عرضی عام. (د) عرضی خاص.

۱۶. کدام گزینه در مورد افراد یک جنس صادق است؟

الف) وحدت جنسی و نوعی دارند.

ب) اختلاف جنسی و نوعی دارند.

ج) وحدت نوعی و اختلاف جنسی دارند.

د) وحدت جنسی و اختلاف نوعی دارند.

۱۷. کدام گزینه بیانگر کلیات ذاتی است؟

ویرایش جدید درس ۷ ارزیابی میانی ۱، پرسش ۳)

الف) نوع، جنس، عرضی.

ب) جنس، فصل، عرضی خاص.

ج) عرضی خاص، عرضی عام، نوع.

د) نوع، جنس، فصل.

۱۸. درباره نسبت فصل یک ماهیت با خاصه های آن کدام گزینه درست است؟

الف) نسبت فصل با هر یک از خاصه ها تساوی است.

ب) نسبت فصل با هر یک از خاصه ها عموم و خصوص مطلق است. (فصل اعم از خاصه)

ج) نسبت فصل با برخی خاصه ها تساوی و با برخی دیگر عموم و خصوص مطلق است. (فصل اعم از

خاصه)

د) نسبت فصل با هر یک از خاصه ها تباین است.



همه مصادیق یکسان اند



خاصه



فصل

۱۹. کدام گزینه افراد متفق الحقیقه را شامل می شود؟

(الف) جنس، نوع و فصل.

(ب) جنس، نوع و عرضی خاصی.

(ج) نوع، فصل و عرضی خاص.

(د) نوع، فصل، عرضی عام و عرضی خاص.

جنس و عرضی عام ، شامل افراد مختلف الحقیقه می شوند.

۲۰. کدام یک از موارد ذیل صحیح است؟

(الف) افراد جنس از هر جهت با هم تفاوت دارند.

(ب) اختلاف افراد جنس در امور ذاتی است.

(ج) اختلاف افراد جنس تنها در فصل است.

(د) افراد جنس از هیچ جهتی با هم تفاوت ندارند.

افراد یک جنس مشترک در نوع و فصل متفاوت هستند. و در برخی موارد از نظر عرضی خاص

تفاوت دارند.

برای تفکر بیشتر

۱. آیا مفهومی می تواند هم عرضی باشد و هم ذاتی؟

ذاتی و عرضی، از امور نسبی هستند و ممکن است یک مفهوم نسبت به یک شیء ذاتی و نسب به شیء دیگر عرضی باشد. مثل سیاهی که نسبت به خود سیاه ، ذاتی است اما نسبت به موجود دیگر مثل انسان، عرضی است.

۲. آیا یک مفهوم می تواند هم عرضی عام و هم عرضی خاص باشد؟

عرض عام و عرضی خاص هم از امور نسبی هستند و مفهوم واحدی می تواند نسبت به موضوعی عرض خاص و نسبت به موضوع دیگر عرض عام باشد؛ مانند ماشی که نسبت به حیوان ، عرض خاص و نسبت به انسان ، عرض عام است.

۳. بین فصل، جنس و نوع چه نسبتی از نسبت های چهارگانه برقرار است؟
از نظر مصادیق جنس اعم از نوع و فصل است و مصادیق نوع و فصل رابطه تساوی دارند.



https://Eitaa.com/Tadris_H

<https://aparat.com/M.Asadi14>

دریافت درس ها و ارسال سؤالات



Aparat.com/M.Asadi14



Eitaa.com/Tadris_H



Telegram.me/Tadris_MA



Asadi.Tadris@Gmail.com



ID : @Asadi14